

Ch'orti' speaker: Isidro González
Anthropological linguist: John Fought
Chorti (Mayan) Texts pp.167-173
Transcription/translation by Ch'orti' Project, Robin Quizar

11 Turkeys – E Ajtzo' i e Chumpi'

1. Ayan otronte' ojroner uk'ajti e jente. Che ke' e ajtzo' taka utu' e chumpi' che ke' kwando' nujb'yob' atza'yob'. Konda uyub'yob' turub'ana e musika tama e otot kay che'na e lajb'a'r ja'xob' atza'yob'. Wa'wan kay aktob' tama e musika lo ke' uturu tama e otot porke' atza'yob'.

22. I che ke' kondaixto akb'are war a'ktob' i ja'xto e ajtzo' karay porke' war ajk'una e chicha uyuch'i. I ja'xir karay. I umen e karer kocha asatpa karay che ke' wa'wan lokojan.

41. I kay a'ru che lok lok lok. Entonses che e jente I *agora* e ajnujb'ya'rob' ira meru k'ani uyajk'u ub'ob'.

52. I ja'xir war (war) a'ru tama u't e otot war a'kta pero war a'ru iraj iraj che lok lok lok. Porke' karay. I ja'xto e ixka'rb'ir kocha uwira ke' war a'ru unoxib' entonses kay a'ru ub'an. Che cho'k cho'k cho'k.

74. Intonses che e jente lo ke' turwob' tama e nujb'ya'r. I *agora* e ajnujb'ya'rob' ira mero k'anixto uyajk'u ub'ob' ya'. Che ke' ja'xto e ajtzo' kocha ak'ijni'x uwira e jente lo ke' turu i war uwira upya'rob' lo ke' turu. Ja'xir inyajrer chakoipa uxor. Meru ch'i'ch' ketpa uxor umen e k'ijna'r.

100. Konda uwira upya'rob' k'otoy (i) ja'xir kay che lok lok lok. Entonses che e mojr lo ke' turwob'. Meru ne't takix winiket. Wa're't war a'ru *sí* alok'oy ka'ru ub'an. Entonses e mojr lo ke' turo'b' kay uchob' (e)? lok lok. Kay utakryob' ani e ajnujb'ya'r yaja'.

123. Kondaixto uyub'i ke' war atakarna a'ru entonses che ja'xir. No'x war wato'x tama ninojk'in maja'x porke' tuk'a upater. No'x upater niwixka'r. K'ani iwira inwara'nta takar. Poreso war awato'x ub'an. Pero k'ani iwira kone'r inwejta *ibalor*.

139. Entonses che ke' uyakta ub'a ixin ta uxor upya'rob'. Che ju'rik ju'rik ju'rik. Ub'ajk'use e mojr.

147. Pero e mojr che che'nob'. Pero no'n ayanon. Tuk'a kakojko ma'chi kawejta ubalor e ajnujb'ya'r ira. Che ke' jinpob' ta uxor e ajnujb'ya'r. Kay uyajk'ob'.

161. I kondaixto sakojpa che ke' intakix t'ijt'em t'ijt'em uxor e ajnujb'ya'r yaja' konde sakojpa. I aro'b'na umen uwixka'r. Ne't wa'wan kay arwe't i ma'chi lo k'o'mbyen taka e nujb'ya'r ira porke' k'ab'a' ajk'une't. Ch'ujkun awira utajno'r ya'x intakix t'ijt'em t'ijt'em umenerob' porke' ja'xob' ayanob' I ne't ab'ajner tuk'a ixin ache.

185. I atza'yob' porke' ne'n u'mb'i kwando uyakte'tob' che'nob' *berdixto* ke' intaka ojron. Kalok'se ixik tu't. I ja'xob' atza'yob' porke' k'a'b'a uyajk'e'tob'.

194. I ja'xto e ajtzo' che. Pero tamaret uyajk'e'tob'. Kone'r inwa're't ke' ma'chi twa' katurwan imb'utz kache *bibir sino* kak'ajpa' kache *pelyar* porke' tamaret

k'a'b'a uyajk'e'n e winikob' ira.

208. Che ke' kwando a'wan atiskini to'r e tinaj che ke' ja'x e ajk'ut uche kwando nujb'i. Porke' che ke' b'an uche e b'ajxan chumpi' xe' nujb'i i b'anto uch' chumpi' *ejsto* kone'r a'wan atiskini.

222. I kwando uyajk'u ub'o'b' intarer e'mpa to'r upya'rob' uyajk'u ub'ob' porke' che ke' b'an uche e b'ajxan chumpi'. I *poreso* ub'an uyarob' esto kone'r ma'chi atz'ojyi ub'ajnerob' *sino ke'* intarer ub'ut'i ub'ob' to'r upya'rob' uyajk'wob'.